

פנחס (272)

תלמידי חכמים, מפני שמתגאים על הציבור (נדרים פא), לפיכך מתחילה לא תבע משה שיירשו בניו את גדולתו, מכיון שהרגיש בעצמו את חטא התגאותו על השופטים. אבל עכשיו שנענש ונתעלמה ממנו הלכה, סבור היה שכבר נתכפר לו אותו חטא וממילא כבר ראוי שיירשו בניו את גדולתו.

ספר "מענינה של תורה" בשם "כתב סופר"

גם כשצריך מגע עם האומות צריך להיות שפוף לשפופם משפחת השופים (כו. כט)

הוא מופים, על שם שהיה יוסף שפוף בין האומות (רש"י). מופים: לשון מרחף (שפתי חכמים). צריך להבין מדוע השתבחו בני יוסף בזה עד כדי כך ששינו את שמם בכדי להקרא בשם זה? יש לבאר על פי רש"י (דברים לב. יא): "כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף" "על גוזליו ירחף", אינו מכביד עצמו עליהם, אלא חופף, נוגע ואינו נוגע. דבר זה הינו שבח נשגב ליוסף הצדיק, ולכן היה ענין לשנות את השם ולהנחיל מדה זו בצאצאיו לדורות עולם, ללמד ולהורות שלמרות שהציבו הקב"ה בעמדה כה רמה של שליט במצרים, תפקיד שחייב אותו משא ומתן ומגע תמידי עם כל מלכי ארץ ואנשי מלכות מצרים הטמאה והמשוקצת, על כל זה עמד בצדקתו ונשאר בתומתו וקדושתו. איך? כי היה רק שפוף בין האומות, מרחף למעלה, נוגע ואינו נוגע.

ספר "לתתך עליון"

אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוף העדה הנוצרים על ה' בעדת קרח (כו. ג)

על שום מה הדגישו בנות צלפחד כי אביהן לא היה בעדת קורח. יש לומר כיון שעיקר תביעתן לירושה היה מכח דין יבוס, אולם עדת קורח שאין להם חלק לעולם הבא, לא שייך אצלם יבוס הבא לתקן נפש המת. לכן הדגישו בנות צלפחד כי אביהן לא היה מכלל עדת קורח אלא "כי בחטאו מת", ומיתתו כפרתו ויש לו חלק לעולם הבא, וממילא מגיע להן חלק בירושה.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" בשם ה"מלבי"ם"

ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל (כו. ב)
ונתתה מהודך עליו, ולא כל הודך, זקנים שבאותו הדור אמרו: פני משה כפני החמה, פני יהושע כפני לבנה, אוי לה לאותה בושח, או לה לאותה כלימה (ב"ב עה). יש להבין למה רק הזקנים אמרו כך, והלא מן הסתם גם הילדים יכלו להבחין כי פני משה כפני בחמה ופני יהושע כפני לבנה? כתב רבינו חננאל: שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא קידשו את החודש על פי הראיה, אלא על פי החשבון. שכן ענני הכבוד שהקיפו

בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי (כה. יא)

ברש"י: בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף. פירש הרה"ק רבי שר שלום מבעלז וז"ל, דאיתא בגמרא (ברכות ה.): לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצה"ר וכו'. ומהיכן יש לאדם כח לרגוז על היצר? אלא דאמרו חז"ל (שם ז.): א-ל זועם בכל יום, ויש טובה מזה, כי בכח הכעס של ה' יכול כל אחד לרגוז על היצה"ר, ולכבוש את הרצונות שאינם טובים. אולם בימים אלו לא כעס ה' כלל (כדאיתא בגמרא שם), א"כ לא היו לישראל די כוחות לרגוז על היצה"ר, ונשארו מידת החסד ללא גבול, לכן נכשלו ישראל בחטא של בנות מואב. ועתה כשבא פנחס בקנאת ה' והרג את זמרי, עורר את כח הקנאה והכעס של היצה"ר, ושוב יכלו כל ישראל להתגבר עליו! וזה מה שכתב רש"י: בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף, כי בד"כ הכעס של ה' מעורר את הכעס נגד היצה"ר, אך בימים אלו שה' לא כעס, עורר פינחס את הקצף שהיה לי לקצוף, וכך היה לישראל סיוע להתגבר על היצה"ר.

ספר "שיח הפרשה"

אודות מנהג ישראל לקרוא לאדם שאין לו מזל 'שלומיאל'

וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמֶּכָּה אֲשֶׁר הָכָה אֶת הַמְּדִינִית וְזָמְרִי בֶן סְלוּא נָשִׂיא בֵּית אָב לְשִׁמְעוֹנִי (כה. יד)

במדרש (במדבר רבה פרשה כה), מצאנו ששמו האמיתי של זמרי הוא שלומיאל בן צורישדי, נשיא שבט שמעון. מדוע שינתה כאן את שמו? איתא בספר "ליקוטי חבר בן חיים": שהתורה לא רצתה להזכיר על רשעתו את שם הא-ל ושם ש-די. וכתב בשם חתם סופר: ומרגלא בפי מרן, שמה ששגור בפי כל ישראל, שקורין לאדם שאין לו מזל טוב 'שלומיאל', הוא על פי המדרש הנ"ל, כי מאחר שנעשו לפניו י"ב ניסים שיהרוג הוא זמרי, אם כן היה גרוע מזלו, וצריך להוסיף, שמכל מקום אין רוצים לקרוא 'זמרי', משום 'אל תפתח פה לשטן'.

ספר "ושלל לא יחסר"

יפקד ה' אֱלֹדִקִי הָרוּחַת (כו. יז)

כיון ששמע משה שאמר לו המקום תן נחלת צלפחד לבנותיו, אמר משה: הגיעה השעה שאתבע צרכי שיירשו בני גדולתי (רש"י). לכאורה קשה, מה ענין ירושת בני משה לירושת בנות צלפחד, הלא כי בן יורש את אביו כבר ידוע היה מלפני כן? ועוד מה ענין ירושה של גדולה לירושת של נחלה? ברם, הן אמר רש"י (לעיל בפסוק ה) שנתעלמה ההלכה ממשה על שום שנטל עטרה לעצמו לומר: "הדבר אשר יקשה תקריבון אלי". והנה, אמרו חכמינו: מפני מה בניהם של תלמידי חכמים אינם

אותם מנעו את ראיית אור החמה ביום ואור הלבנה בלילה, כך כתב רבינו בחיי בפרשת בא על הפסוק: "החודש הזה לכם ראש חדשים". שצריך קביעות החדשים על פי חשבון ולא על פי הראיה, שהרי ישראל היו מכוסים בענן ובכל ארבעים השנים במדבר לא ראו, לא אור החמה ולא אור הלבנה. ומכיון שכן, לא יכלו הילדים לומר: פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה, שהרי מעולם לא ראו לא את החמה ולא את הלבנה, רק הזקנים, שעדיין זכרו כיצד נראים שני המאורות, הם אשר יכלו לומר זאת.

ספר "להתעורר באהבתך"

המנעות מאכילה, עינוי גם של נפש

וְעֵינֵיכֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם (כט. ז)

מקשים העולם, מדוע נקרא עינוי מאכילה ושתייה "עינוי הנפש", והלא עינוי של הגוף, ואילו הנפש אינה מתענה בזה. קושיה מעין זה הקשו לגבי תלונות בני ישראל על המן: "ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינונו", וגם כאן לכאורה אינו מובן מדוע אמרו "נפשנו יבשה", והלא הם דברו על ענין האכילה שהגוף זה שנהנה ממנו?

ומתרצים בשם הרב "מטשעבין" זצ"ל, שהרי על המן ברכו רק ברכה אחת: "המוציא לחם מן השמים" לפני אכילתו, וברכת המזון לאחריו, אך ברכות בורא פרי העץ, אדמה ושהכל, בורא נפשות ואשר יצר, לא יכלו לברך, ממילא גם הנפש היתה יבשה. הוא הדין לגבי יום כיפור, זהו היום היחיד בשנה שבו כמעט בלתי אפשרי לברך מאה ברכות, ולכן יש בו גם עינוי הנפש.

ספר "ומתוך האור"

וְכִיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֲשֶׂה אֵילִם שָׁנִים...מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם... (כט. כג-כד)

יש לדקדק בפסוקים אלה, מדוע בכל הימים מימי החג נאמר: "ומנחתם" עם וא"ו, ואילו ביום הרביעי נאמר "מנחתם" בלי וא"ו? יש לומר: בדבר מצוה יש שתי סברות: או 'מוסיף והולך' כמו בנר חנוכה, או 'פוחת והולך' כמו בפרי החג. אך לפי שתי הדעות הללו, אין יתרון ליום הרביעי. צא וחשוב ותמצא שכאשר יש שבעה ימים, בין אם תחשב מלמעלה למטה ובין אם תחשוב מלמטה למעלה, היום הרביעי לא ישתנה, כי הרי הוא היום האמצעי. לכן בכל ימי החג אומר הפסוק "ומנחתם", בוא"ו החיבור שבאה להוסיף על הנאמר קודם לכן, והיינו כמו שהפרים היו פחותים, כך גם המנחה היתה פוחתת בכל יום, אבל "ביום הרביעי", שאין כל נפקא מינא בזה, אומר הכתוב "מנחתם" בלא וא"ו.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

הלכה: הוצאת פירות שביעית לחוץ לארץ

אסור להוציא פירות שביעית מארץ ישראל לחוץ לארץ, שנאמר: "בארצך תהיה כל תבואתה לאכול" (ויקרא כה. ז). ויש אומרים שאיסור זה אינו מן התורה אלא מדרבנן, והדרשה הנ"ל אינה אלא אסמכתא. בראשונים ובאחרונים הובאו טעמים שונים לאיסור זה: (1) לפי שביום כלות אותו מין מן השדה צריך לבער את שבבית, צריך הביעור זה להיעשות בארץ ישראל. (2) שלא יתחלפו עם פירות חוץ לארץ וינהגו בהם כפירות חולין ולא בקדושת שביעית. איסור הוצאת פירות שביעית לחוץ לארץ אינו חל על מה שנדרש לצורך צידה לדרך.

ספר "פירות שביעית"

פתגם: לא על כשרונותיו ראוי אדם לשבח אלא על אופן שמוש בו. ספר "שמחלה"

חקירה: כיבוד אב ואם

הכנת מאכל היא רק הכשר מצוה, או מעשה המצוה עצמו (קובץ הערות יג-ב: ביטול שחיטה, מעשה, הבאת המאכל, הכשר) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: בעל מחבר

שאלו לרבי בנימין אורבך, רבה של הלבדשטט: מפני מה מחברי ספרים נקראים בשם 'בעל מחבר', השיב רבי בנימין: לפי שבדורות האחרונים רבו המחברים שמביאים בספריהם דברים של זולתם, ולא בשם אומנם. לכן יאה להם הכינוי בעל מחבר, שמשמעו: אין הוא מחבר בעצמו, אלא בעל מחבר אחר, שזכה בו מן ההפקר.

שבת שלום,

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל, בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זויר, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, סשא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר.

